

Promemoria

Ursprungsgarantier – genomförande av det om- arbetade förnybartdirektivet

---

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att den som producerar gas, kyla och värme ska kunna få ursprungsgarantier utfärdade på samma sätt som i dag gäller för producenter av el. Ursprungsgarantier för gas, värme och kyla ska annulleras när den energi som ursprungsgarantin avser har levererats till en slutkund. I promemorian föreslås även att ursprungsgarantier från ett tredjeland ska erkännas under vissa förutsättningar och att tillsynsmyndigheten ska kunna besluta förelägganden som får förenas med vite om inte bestämmelserna i lagen och i anslutande föreskrifter följs. Förelägganden som har förenats med vite ska även kunna överklagas. De föreslagna lagändringarna är föranledda av artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 31 maj 2022

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el	3
2	Ärendet och dess beredning	7
3	Hittillsvarande regler om ursprungsgarantier	8
4	Ett gemensamt system för ursprungsgarantier för energi	9
5	Förutsättningar för utfärdande och användning av ursprungsgarantier som avser gas, kyla och värme	13
6	Annulering av ursprungsgarantier	17
7	Gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier	21
8	Tillsyn, återkallelse och avgifter	21
9	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	23
10	Konsekvenser	24
11	Författningskommentar	28
Bilaga 1	Artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018	33
Bilaga 2	Sammanfattning av Energimyndighetens rapport	37
Bilaga 3	Energimyndighetens hemställan om ändringar i lag och förordning om ursprungsgarantier	38
Bilaga 4	Energimyndighetens kompletterande skrivelse om ändring av reglering gällande kontoföring av ursprungsgarantier	42

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el

dels att rubriken närmast före 14 § ska utgå,

dels att rubriken till lagen samt 1, 2, 3, 4, 6, 9, 14, 16, 17 och 21 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 §, och närmast före 1 och 13 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

**Lag om ursprungsgarantier
för el**

Föreslagen lydelse

**Lag om ursprungsgarantier
för energi**

Inledande bestämmelser

1 §

Denna lag syftar till att säkerställa att den som producerar el ska ha rätt att få ursprungsgarantier utfärdade som visar *den producerade elens* ursprung.

Denna lag syftar till att säkerställa att den som producerar el, *gas, kyla eller värme* ska ha rätt att få ursprungsgarantier utfärdade som visar *energins* ursprung.

2 §²

Med ursprungsgaranti avses i denna lag det elektroniska dokument som tagits fram enligt lagen och vars syfte är att garantera ursprunget på den el *som en elleverantör ska lämna uppgift om enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857)*.

Med ursprungsgaranti avses i denna lag det elektroniska dokument som tagits fram enligt lagen och vars syfte är att garantera ursprunget på den el, *gas, kyla eller värme som har producerats*.

3 §³

Ursprungsgarantier får utfärdas bara för sådan el som har mätts och rapporterats till tillsynsmyndigheten enligt föreskrifter som har meddelats av regeringen eller den

Ursprungsgarantier får utfärdas bara för sådan el, *gas, kyla eller värme* som har mätts och rapporterats till tillsynsmyndigheten enligt föreskrifter som har meddelats av

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

² Senaste lydelse 2017:327.

³ Senaste lydelse 2017:327.

myndighet som regeringen bestämmer.   regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

4 §

Endast en ursprungsgaranti får utfärdas per energienhet.
En energienhet ska omfatta en megawattimme el.   En energienhet ska omfatta en megawattimme el, *gas, kyla eller värme.*

6 §

En ursprungsgaranti ska annulleras när den har använts för *det syfte som anges i 2 §.*   En ursprungsgaranti ska annulleras *av leverantören*

1. när den har använts för att garantera ursprunget på el enligt el-lagen (1997:857), eller

2. när gasen, kylan eller värmen som ursprungsgarantin avser har levererats till en slutkund.

En ursprungsgaranti ska även annulleras om den inte har *använts* enligt första stycket inom tolv månader från och med produktionen av den energienhet som ursprungsgarantin avser.   En ursprungsgaranti ska annulleras *av tillsynsmyndigheten* om den inte har *annullerats* enligt första stycket inom tolv månader från produktionen av den energienhet som ursprungsgarantin avser.

9 §⁴

Frågor om utfärdande av ursprungsgarantier *för el* prövas av tillsynsmyndigheten efter skriftlig ansökan från producenten av el.   Frågor om utfärdande av ursprungsgarantier prövas av tillsynsmyndigheten efter skriftlig ansökan från producenten av *el, gas, kyla eller värme.*

Ursprungsgarantier från andra medlemsstater i Europeiska unionen och från ett tredjeland

13 §⁵

En ursprungsgaranti från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska erkännas, om det inte finns skäl att tvivla på dess riktighet.

Om en ursprungsgaranti inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten se till att den inte kan användas för det syfte som anges i 2 § samt underätta Europeiska kommissionen

⁴ Senaste lydelse 2017:327.

⁵ Tidigare 13 § upphävd genom 2017:327.

och ange varför garantin inte kan erkännas.

14 §⁶

En ursprungsgaranti från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska erkännas, om det inte finns skäl att tvivla på dess riktighet.

En ursprungsgaranti från ett tredjeland ska erkännas endast om

1. Europeiska unionen har ingått ett avtal med det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier,

2. det finns kompatibla system för ursprungsgarantier inrättade i det tredjelandet, och

3. det i Europeiska unionen förekommer direkt import eller export av energi från eller till det tredjelandet.

Om en ursprungsgaranti som avser förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten se till att den inte kan användas för det syfte som anges i 2 § samt underrätta Europeiska kommissionen och ange varför garantin inte kan erkännas.

16 §

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har även rätt att på begäran få tillträde till produktionsanläggningar samt lokaler och områden som hör till sådana anläggningar i den utsträckning det behövs för tillsynen. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att bestämmelserna i denna lag och i de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs. Ett föreläggande får förenas med vite.

17 §⁷

Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett beslut om utfärdande av ursprungsgarantier

1. om beslutet har fattats på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter och dessa har haft betydelse för rätten att tilldelas ursprungsgarantier,

⁶ Senaste lydelse 2017:327.

⁷ Senaste lydelse 2017:327.

2. om förutsättningarna enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen inte uppfylls,

3. om *elproducenten* inte lämnar de upplysningar, de handlingar eller det tillträde till produktionsanläggningen som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn, eller

4. om *elproducenten* begär det.

Ett beslut om återkallelse ska gälla omedelbart.

3. om *producenten* inte lämnar de upplysningar, de handlingar eller det tillträde till produktionsanläggningen som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn, eller

4. om *producenten* begär det.

21 §⁸

Beslut om utfärdande av ursprungsgarantier enligt 9 §, återkallelse enligt 17 § eller rättelse enligt 15 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut om utfärdande av ursprungsgarantier enligt 9 §, rättelse enligt 15 §, föreläggande som förenas med vite enligt 16 § tredje stycket eller återkallelse enligt 17 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 31 maj 2022.
  2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ursprungsgarantier som har utfärdats för el som har producerats före ikraftträdandet.

2 Ärendet och dess beredning

I artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (det omarbetade förnybartdirektivet) finns regler om ursprungsgarantier för energi från förnybara energikällor. Artikel 19 finns i *bilaga 1*. Det omarbetade förnybartdirektivet ska vara genomfört senast den 30 juni 2021.

Regeringen gav i maj 2019 Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i uppdrag att utreda bl.a. om direktivets utökade krav på att utfärdade ursprungsgarantier ska tas om hand inom det befintliga systemet för utfärdande av ursprungsgarantier för el eller om det finns skäl att ta fram särskilda system för vissa energibärare. Myndigheten fick även i uppdrag att utreda om ändringarna i artikel 19.2 och 19.3 i det omarbetade förnybartdirektivet innebär ändrade krav, vilka de är och om de kräver ytterligare utredning. Uppdraget redovisades i september 2019 genom att rapporten *Utredning av vissa genomförandefrågor i det omarbetade förnybartdirektivet* överlämnades (I2019/02420). I *bilaga 2* finns en sammanfattning av de delar i rapporten som avser ursprungsgarantier. Rapporten har remissbehandlats och remissmöten genomfördes den 3 oktober 2019 och den 23 januari 2020.

Energimyndigheten har även kommit in till Infrastrukturdepartementet med en begäran om ändringar i regelverket för ursprungsgarantier. Begäran innebär bl.a. att endast sådana anläggningar vars elproduktion mäts och rapporteras i en anslutningspunkt till ett koncessionspliktigt nät ska ges rätt att tilldelas ursprungsgarantier. Energimyndigheten har även begärt att elproducenter som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt inte ska kunna tilldelas ursprungsgarantier och att avgifterna för ursprungsgarantier ska ändras (I2019/02420). Energimyndighetens hemställan finns i *bilaga 3*. Myndigheten har också kommit in med en kompletterande skrivelse om ändring av regleringen gällande kontoföring av ursprungsgarantier (I2019/02420). Den kompletterande skrivelsen finns i *bilaga 4*.

I denna promemoria, som har tagits fram i Infrastrukturdepartementet, finns förslag på ändringar i lagen om ursprungsgarantier för el som syftar till att genomföra artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet. Det föreslås även en inriktning på ändringar på förordningsnivå och på en ändrad avgiftsstruktur. Förslagen har delvis tagits fram med utgångspunkt i Energimyndighetens rapport och hemställan. Energimyndighetens förslag på ändrade mätregler för produktion av el har remitterats i en separat promemoria och bereds för närvarande i Regeringskansliet (I2021/00678).

3 Hittillsvarande regler om ursprungsgarantier

I Sverige har elproducenter kunnat få ursprungsgarantier utfärdade för produktion av förnybar el sedan 2003 och för produktion av högeffektiv kraftvärme sedan 2006. Systemet med ursprungsgarantier har tagits fram för att genomföra flera EU-direktiv. Det nu gällande regelverket om ursprungsgarantier, dvs. lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el och förordningen (2010:853) om ursprungsgarantier för el genomför både Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (förnybartdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (energieffektiviseringsdirektivet).

Sedan december 2010 har alla elproducenter i Sverige rätt att få ursprungsgarantier utfärdade oavsett vilken energikälla som använts vid produktionen.

Det är frivilligt för producenter av el att ansöka om ursprungsgarantier och Energimyndigheten är behörig tillsynsmyndighet. Ursprungsgarantier utfärdas elektroniskt av Energimyndigheten efter det att mätvärden för elproduktionen har rapporterats in. Ursprungsgarantier kan köpas och säljas på en öppen marknad inom Europeiska unionen. På den marknaden är det i huvudsak elproducenter och elleverantörer som är aktiva. Elleverantörer använder framförallt ursprungsgarantier för att redovisa ursprunget på den el som levereras till deras kunder i enlighet med ellagen (1997:857). Med stöd av ursprungsgarantierna kan en elleverantör garantera en kund att lika mycket el från exempelvis vind- och solkraft har producerats som kunden har förbrukat.

I Sverige utfärdas både nationella och internationellt överförbara ursprungsgarantier. De internationellt överförbara ursprungsgarantierna följer regelverket för European Energy Certificate System (EECS) och kan föras över till andra stater som är medlemmar i Association of Issuing Bodies (AIB). AIB är en sammanslutning av de europeiska myndigheter och företag som har rollen som kontoförande myndigheter för ursprungsgarantier och säkerställer möjligheten till handel med internationellt överförbara ursprungsgarantier. Sedan 2017 är Energimyndigheten, i egenskap av tillsynsmyndighet, medlem i AIB. Överföringen av ursprungsgarantier mellan staterna säkerställs genom en central datahubb i AIB:s regi. AIB beslutar också om EECS-regelverket som ursprungsgarantier ska uppfylla för att få handlas via organisationens datahubb.

Huvuddelen av innehållet i artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet är tvingande för medlemsstaterna att genomföra. I artikeln utökas ursprungsgarantisystemet till att, utöver el, omfatta energibärarna gas, kyla och värme. Artikel 19 innehåller även ändringar i förhållande till det tidigare direktivet i punkterna 2–4, 6–8, 11 och 13.

Ändringarna beskrivs närmare i respektive avsnitt, utom i fråga om punkt 13 som endast riktar sig mot kommissionen.

4 Ett gemensamt system för ursprungsgarantier för energi

Förslag: Systemet för ursprungsgarantier ska utökas så att även producenter av gas, kyla och värme ska kunna få sådana garantier utfärdade.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Energimyndigheten anser dessutom att det behöver utredas om Sverige ska införa ett ursprungsgarantisystem för värme.

Skälen för förslaget

Lagen bör utvidgas och byta namn

Hittills har möjligheten att få ursprungsgarantier endast omfattat el, men enligt det omarbetade förnybartdirektivet ska medlemsstaterna införa system som gör det möjligt även för producenter av gas, kyla och värme att få ursprungsgarantier utfärdade. Energimyndigheten anser att samtliga energibärare bör hanteras i den befintliga lagstiftningen. De olika energibärarna skiljer sig visserligen åt i flera avseenden, bland annat i hur marknaderna fungerar och i fråga om krav på ursprungsmärkning. Men skillnaderna är inte av det slaget att någon särreglering av gas, kyla och värme är motiverad. Lagen om ursprungsgarantier för el bör därför justeras så att den anpassas efter de nya energibärarnas egenskaper och funktioner. Lagen bör också byta namn till lagen om ursprungsgarantier för energi, eftersom ordet energi omfattar samtliga energibärare.

Lagen bör endast innehålla övergripande bestämmelser i de frågor som regleras i direktivet. Innehållet i lagen bör sedan kompletteras med föreskrifter i förordning. Med stöd av ett befintligt bemyndigande i lagen om ursprungsgarantier för el får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om ursprungsgarantier (20 §). Tanken bakom bemyndigandet är att systemet med ursprungsgarantier för el ska kunna utvecklas fortlöpande, exempelvis vid nya eller ändrade bestämmelser i EU-rättsakter (prop. 2016/17:124 s. 12). Detaljerade bestämmelser om exempelvis mätning, rapportering, avgifter och definitioner av energikällor kan därför med stöd av bemyndigandet föras in i förordningen om ursprungsgarantier för el. De delar av direktivet som är av mer teknisk karaktär bör genomföras genom föreskrifter på myndighetsnivå. Inriktningen på bestämmelserna kommer att styras av standarden CEN – EN 16325, som medlemsstaterna är skyldiga att följa. Standarden beskrivs närmare i avsnitt 6.

Syftet med ursprungsgarantier

En ursprungsgarantis enda funktion är att visa slutkunden att en viss andel eller mängd el, gas, kyla eller värme har producerats från förnybara energikällor. Enligt artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet, liksom i hittillsvarande förnybartdirektiv, är syftet med ursprungsgarantier att för slutkunder visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energileverantörens energimix och i den energi som levereras till konsumenterna enligt avtal som saluförs med hänvisning till användningen av energi från förnybara energikällor. Ursprungsgarantier används i dag till stor del för att redogöra för ursprunget på den el som en elleverantör ska lämna uppgifter om vid ursprungsmärkning enligt ellagen (1997:857). Ursprungsmärkning tas upp i avsnitt 7. Lagens syfte med ursprungsgarantier bör kvarstå oförändrat men inkludera de nya energibärarna gas, kyla och värme.

Rätt till ursprungsgarantier för all produktion av gas, kyla och värme

Syftet med det omarbetade förnybartdirektivet är att främja förnybara energiformer och utgångspunkten är att ursprungsgarantier ska utfärdas för förnybar energi. Av artikel 19.2 i det omarbetade förnybartdirektivet framgår dock att medlemsstaterna kan välja att utfärda ursprungsgarantier för all produktion av el, gas, kyla och värme, dvs. inte enbart förnybar produktion. Det är redan i dag möjligt att utfärda ursprungsgarantier för el från icke förnybara energikällor, exempelvis från kärnkraft och förbränning av torv. Energimyndigheten bedömer att det inte utgör någon nämnvärt ökad administrativ börda, kostnad eller arbetsinsats om även gas, kyla eller värme från energikällor som inte är förnybara omfattas av systemet med ursprungsgarantier. Den som producerar gas, kyla eller värme bör alltså, på samma sätt som i dag gäller för el, ha rätt att få ursprungsgarantier utfärdade oavsett energins ursprung.

Användningen av gas, kyla och värme i Sverige i dag

På gasmarknaden finns en fungerande handel med andra medlemsstater i Europeiska unionen. I Sverige används främst fossil metan (naturgas). Sverige har ingen egen produktion av naturgas utan den importeras huvudsakligen från Danmark genom rörledning och i mindre utsträckning genom import av flytande gas via fartyg och lastbil. Naturgas ersätts alltmer av biogas. Biogas produceras av biomassa som är en förnybar råvara och utgörs t.ex. av olika sorters biologiskt avfall. I Sverige producerades 2019 ca 2 100 gigawattimmar biogas. Av dessa matades 352 gigawattimmar biogas in på det västsvenska gasnätet som är det enda nätet som är sammankopplat med gasnäten i övriga EU. De senaste åren har importen av biogas till Sverige ökat. Två tredjedelar importeras från Danmark och en tredjedel kommer från andra länder i EU. Sveriges export av biogas är mycket liten. Av den biogas som produceras i Sverige används en stor del i transportsektorn. I Sverige används även energigasen gasol, och marknaden för biogasol växer. Vätgas som produceras och används i Sverige i dag tillverkas i huvudsak av naturgas och är fossil. Även vätgas är en energigas. Över tid förväntas produktionen av förnybar vätgas från elektrolys med förnybar el öka i Sverige. Vätgas kan användas för att producera andra energigaserna som metan.

På kyla- och värmemarknaden finns ingen handel mellan aktörer eller mellan medlemsstater i EU. Fjärrkyla- och fjärrvärmenäten i Sverige är inte sammankopplade med varandra och det bedrivs ingen handel mellan näten. För uppvärmning används främst fjärrvärme, elvärme (inklusive värmepumpar) och värmepannor i Sverige. För flerbostadshus och lokaler är fjärrvärme det vanligaste uppvärmningssättet följt av elvärme (inklusive värmepumpar). I småhus är elvärme det vanligaste uppvärmningssättet följt av bibränsle. Fjärrvärme produceras i en central anläggning och distribueras ut till kunder via rörledningar, där den sedan används för uppvärmning. I centrum för ett fjärrvärmesystem finns vanligen ett värmeverk eller ett kraftvärmeverk. I ett kraftvärmeverk produceras både el och fjärrvärme och i ett värmeverk produceras enbart värme. Andelen kraftvärmeproducerad fjärrvärme har ökat. Fjärrvärmenäten ägs av olika fjärrvärmebolag som säljer värmen till anslutna kunder. För att producera fjärrvärme används olika sorters bränsle. Under 2018 stod bibränsle, inklusive den förnybara andelen av avfall, för 62 procent av den tillförda energin i fjärrvärmeproduktionen. Spillvärme från industrin stod för åtta procent av den tillförda energin.

För avkylningsändamål finns både fjärrkyla och lokala kyllösningar i Sverige. Fjärrkyla används främst till kylning av kontors- och affärslokaler samt industriprocesser. I dag erbjuds fjärrkyla i ett fyrtiotal städer. Fjärrkyla bygger på samma princip som fjärrvärme, dvs. att kallt vatten produceras centralt i en större anläggning för att sedan distribueras till kunder via rörledningar. Den vanligaste tekniken för att producera fjärrkyla är absorptionskyla, då fjärrvärme används som energikälla i produktionen av fjärrkyla vilket leder till att efterfrågan av fjärrvärme ökar under sommarmånaderna. Andra metoder för att framställa fjärrkyla är frikyla och sorptiv kyla. Behovet av avkylning av fastigheter kommer sannolikt att öka både i Sverige och i Europa med hänsyn till det varmare klimatet.

Ekonomiska stödsystem kopplat till ursprungsgarantiens marknadsvärde

Av artikel 19.2 i det omarbetade förnybartdirektivet framgår att medlemsstaterna kan, med avseende på redovisningen av ursprungsgarantiernas marknadsvärde, välja att inte utfärda ursprungsgarantier till en producent som får ekonomiskt stöd från ett stödsystem. Ekonomiska stödsystem är ett sätt att främja utbyggnaden och användningen av energi från förnybara energikällor. I det omarbetade förnybartdirektivet avses med stödsystem varje instrument, system eller mekanism som främjar användningen av energi från förnybara energikällor genom att minska kostnaden för denna energi, öka försäljningspriset eller öka försäljningsvolymen av sådan köpt energi.

Av artikel 19.2 framgår vidare att när en producent får ekonomiskt stöd från ett stödsystem ska medlemsstaterna säkerställa att ursprungsgarantiernas marknadsvärde för samma produktion beaktas på lämpligt sätt i det relevanta stödsystemet. Ursprungsgarantiernas marknadsvärde ska anses ha beaktats på lämpligt sätt om det ekonomiska stödet beviljats genom ett upphandlingsförfarande eller ett stödsystem som bygger på omsättningsbara certifikat eller om ursprungsgarantiernas marknadsvärde beaktats administrativt vid beräkningen av nivån på det ekonomiska

stödet. Marknadsvärdet ska även anses ha beaktats om ursprungsgarantierna inte utfärdas direkt till producenten utan till en leverantör eller en konsument som köper energin från förnybara energikällor antingen i ett konkurrensutsatt förfarande eller med stöd av ett långfristigt avtal om köp av förnybar el. För att ta hänsyn till ursprungsgarantiernas marknadsvärde är det även möjligt att utfärda en ursprungsgaranti till en producent och sedan omedelbart annullera den, s.k. direktannullering.

I Sverige finns flera olika stödsystem för energi från förnybara energikällor. Elcertifikatsystemet är ett marknadsbaserat stödsystem som funnits sedan 2003 för att främja utbyggnad av elproduktion från förnybara energikällor och torv. Stödsystemet bygger på omsättningsbara certifikat. Utgångspunkten är därför, i enlighet med direktivet, att ursprungsgarantiernas marknadsvärde har beaktats.

Enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi ges under vissa förutsättningar full befrielse från både energi- och koldioxidskatt för biogas och biogasol som används för motordrift eller som bränsle för uppvärmningsändamål (7 kap. 4 § och 6 a kap. 2 c §). Produktionsstöd till biogas som används som biodrivmedel hanteras i förordningen (2018:1501) om statligt stöd till produktion av biogas som ska användas som biodrivmedel. Enligt förordningen (2014:1528) om statligt stöd till produktion av biogas lämnas stöd till biogasanläggningar som producerar biogas från stallgödsel. Statliga stöd till biobränslet får endast kompensera för merkostnaderna för framställningen av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts, dvs. biobränslet får inte bli billigare än dess fossila motsvarighet. Om stödet blir högre så uppstår s.k. överkompensation. Energimyndigheten har i uppdrag att samla in information för att kontrollera att överkompensation inte uppstår för den ovan nämnda energi- och koldioxidskattebefrielsen i lagen om skatt på energi. Samma kontroll görs av Statens jordbruksverk vad gäller de två förordningarna som avser biogas. De berörda myndigheterna bör säkerställa att ursprungsgarantiernas värde ingår i den information som producenter lämnar till myndigheterna när de utreder om en överkompensation har uppstått. Om en överkompensation uppstår kommer stödnivåerna att behöva justeras. Värdet av ursprungsgarantierna bör därmed vara beaktade då stödnivåerna sätts och några ytterligare åtgärder med anledning av artikel 19.2 är därmed inte nödvändiga.

Biogasanläggningar kan även få investeringsstöd genom förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar, det s.k. klimatklivet. Ursprungsgarantiernas värde i jämförelse med stödnivåerna i det stödsystemet bedöms vara så litet att det inte bör påverka bidragsnivåerna. Några åtgärder med anledning av artikel 19.2 är därmed inte nödvändiga.

Energimyndigheten för fram i sin rapport att producenter av värme som får koldioxidskattelättnader inte bör få ursprungsgarantier utfärdade. Direktivet ger dock inte stöd för en sådan bedömning. Hur marknadsvärdet för ursprungsgarantier ska beaktas i stödsystem för värme och kyla kommer att utredas vidare i arbetet med att ändringar görs på förordningsnivå. I artikel 19.2 femte stycket ges medlemsstaterna även en möjlighet att annullera en ursprungsgaranti direkt efter utfärdandet för att ta hänsyn till ursprungsgarantiernas marknadsvärde.

5 Förutsättningar för utfärdande och användning av ursprungsgarantier som avser gas, kyla och värme

Förslag: Ursprungsgarantier för gas, kyla och värme ska utfärdas endast om energin har mätts och rapporterats till tillsynsmyndigheten. Det ska endast utfärdas en ursprungsgaranti per megawattimme gas, kyla eller värme.

Bedömning: En kapacitetsgräns om 50 kilowatt för utfärdande av ursprungsgarantier för kyla och värme bör införas.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. I rapporten föreslås att systemgränsen för gas ska definieras och att en kapacitetsgräns på 43,5 kilowatt bör införas för el. Vidare framförs att samtliga ursprungsgarantier som utfärdas i Sverige ska uppfylla de krav som AIB ställer för utfärdande av internationellt överförbara ursprungsgarantier. Rapporten innehåller ingen bedömning om huruvida en kapacitetsgräns för ursprungsgarantier för kyla och värme bör införas.

Skälen för förslaget

Standarden CEN – EN 16325 blir ett krav

Enligt artikel 19.6 i det omarbetade förnybartdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att de krav som införs för ursprungsgarantier är förenliga med standarden CEN – EN 16325. Det är en europeisk standard som fastställer tekniska krav och bidrar till att underlätta standardiseringsprocessen för ursprungsgarantier. Standarden utfärdades för första gången 2013 och innehåller krav för ursprungsgarantier för el. Den har fram till genomförandet av det omarbetade förnybartdirektivet varit frivillig för medlemsstaterna i EU att följa. Det pågår en revidering av standarden inom the European Committee for Standardization, CEN, den europeiska standardiseringsorganisationen. Det är osäkert när standarden kommer att vara klar. Enligt information från Energimyndigheten som deltar i arbetet med standarden återstår mycket arbete. Den reviderade standarden kommer att utökas till att utöver krav på ursprungsgarantier för el, omfatta krav på gas, kyla och värme. Standarden kommer bland annat att innehålla relevanta definitioner och omfatta regler för registrering, utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier.

Bestämmelser som utgår från standarden bör införas på lägre nivå än lag eftersom det rör sig om detaljföreskrifter som kan behöva ändras med kortare tidsmarginaler än vad som gäller för lagar. I 20 § lagen om ursprungsgarantier för el finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om ursprungsgarantier. Med stöd av bemyndigandet kan systemet med ursprungsgarantier utvecklas fortlöpande, exempelvis när arbetet med standarden är färdigt.

Utfärdande av ursprungsgarantier

Det är frivilligt för producenter att ansöka om utfärdande av ursprungsgarantier. För att få ursprungsgarantier ska innehavaren av en anläggning ansöka hos Energimyndigheten om att få anläggningen godkänd och därefter om att få ursprungsgarantier utfärdade. På samma sätt som för el bör en ursprungsgaranti utfärdas endast av Energimyndigheten efter att gasen, kylan eller värmen har mätts och rapporterats till myndigheten. Varje ursprungsgaranti för dessa energibärare ska också ha ett unikt identifieringsnummer. Ursprungsgarantier bör vidare utfärdas, överföras och annulleras elektroniskt även för energibärarna gas, kyla och värme.

Endast en ursprungsgaranti bör utfärdas per energienhet och en energienhet bör omfatta en megawattimme gas, kyla eller värme. Syftet är att undvika att energin räknas dubbelt, dvs. att samma megawattimme energi säljs till fler än en kund eller till samma kund flera gånger. Av artikel 19.8 andra stycket i det omarbetade förnybartdirektivet framgår att i fråga om el som produceras från högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor får endast en ursprungsgaranti utfärdas som anger båda formerna. Så som det är formulerat i direktivet så avser denna reglering utfärdandet av ursprungsgarantier. Bedömningen är dock att regleringen i praktiken innebär att både egenskaperna för elproduktionen och huruvida anläggningen för kraftvärmeproduktionen är att betrakta som högeffektiva ska anges på ursprungsgarantin. Det handlar alltså om vilka uppgifter som ska redovisas. En sådan reglering bör, med stöd av bemyndigandet i 20 §, kunna tas in i förordningen om ursprungsgarantier för el, där det redan i dag finns bestämmelser om vilka uppgifter som ska finnas på en ursprungsgaranti.

Energimyndigheten framför i sin rapport att samtliga ursprungsgarantier som utfärdas i Sverige ska uppfylla de krav som AIB ställer för utfärdande av internationellt överförbara ursprungsgarantier. Det omarbetade förnybartdirektivet reglerar inte hur ursprungsgarantier ska överföras mellan medlemsstater i EU utan endast att ursprungsgarantier från andra medlemsstater ska erkännas enligt vissa kriterier, se avsnitt 8. Gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier mellan medlemsstater i EU möjliggörs i dag genom en central datahubb i AIB:s regi. Det är frivilligt att vara medlem i AIB och inte alla medlemsstater i EU är medlemmar. Dagens krav på internationellt överförbara ursprungsgarantier ser annorlunda ut än kraven på de ursprungsgarantier som endast används nationellt i Sverige, bl.a. i fråga om hur elproduktionen ska mätas. Standarden CEN – EN 16325 är under revidering och det är ännu oklart vilka krav som kommer att ställas på exempelvis mätning. Eftersom standarden blir bindande för medlemsstaterna, kommer den att påverka utformningen av de svenska reglerna. Innan standarden har fått sin slutliga utformning bör det därför inte göras något ställningstagande till huruvida alla ursprungsgarantier som utfärdas ska uppfylla AIB:s krav för internationellt överförbara sådana garantier.

Mätning och rapportering

I standarden CEN – EN 16325 kommer det att finnas bestämmelser som gäller mätning och rapportering. Eftersom samtliga krav som införs ska

vara förenliga med standarden kommer de bestämmelserna att följas. Energimyndigheten framhåller i rapporten att ursprungsgarantier för el inte kommer att kunna utfärdas baserat på den elproduktion som mäts direkt efter produktionsenheten, innan eventuell hjälpkraft eller intern användning har räknats av, så kallad bruttomätning, när standarden blir ett krav. Den belgiska regionen Flandern har stoppat svenska ursprungsgarantier med anledning av risken för dubbelräkning vid sådan mätning. Denna fråga har remitterats i en separat promemoria och bereds för närvarande i Regeringskansliet (I2021/00678). Om ursprungsgarantier inte längre kommer att kunna utfärdas baserat på bruttomätning, kommer det framförallt att påverka anläggningar som i dag får ursprungsgarantier för elproduktion i icke-koncessionspliktiga nät.

Om standarden inte tillåter bruttomätning, föreslår Energimyndigheten i hemställan att en undantagsregel bör införas för stora elproduktionsanläggningar som använder huvuddelen av den el som de producerar själva. Energimyndighetens förslag är att dessa anläggningar ska kunna få ursprungsgarantier utfärdade för hela sin produktion av el men att garantierna ska annulleras direkt efter utfärdandet. Bestämmelserna om annullering direkt efter utfärdandet i det omarbetade förnybartdirektivet är kopplade till ursprungsgarantiernas marknadsvärde (se avsnitt 5). Hur elproduktionsanläggningar som använder huvuddelen av den el som de producerar själva ska hanteras inom ursprungsgarantisystemet får utvärderas när revideringen av standarden CEN – EN 16325 är klar.

Energimyndigheten för även fram i sin rapport att mätning och rapportering av mätvärden är mer komplex för gasproduktion än för elproduktion. Mätningen av gas sker i volym eller massa vilket kan kräva att särskilda uppgifter om gasens egenskaper behöver hämtas in. Det kan också behövas särskilda regler vid konvertering mellan olika energibärare, t.ex. då ett kraftvärmeverk använder gas från gasnätet som bränsle för att producera el och vill att det ska framgå av ursprungsgarantierna att elen är producerad med förnybart bränsle, t.ex. biogas. Bestämmelser om mätning och rapportering är detaljerade och påverkas delvis av utformningen av standarden CEN-EN 16325. Den reviderade standarden förväntas innehålla regler och riktlinjer för mätning av gas. Sådana bestämmelser bör föras in på förordnings- och föreskriftsnivå med stöd av det befintliga bemyndigandet i 20 § lagen om ursprungsgarantier för el och i förordningen om ursprungsgarantier för el.

En kapacitetsgräns bör införas för utfärdande av ursprungsgarantier för kyla och värme

Av artikel 19.2 i det omarbetade förnybartdirektivet framgår att utfärdandet av ursprungsgarantier får förutsätta en lägsta kapacitetsgräns. I denna promemoria görs bedömningen att en kapacitetsgräns om 50 kilowatt bör införas för anläggningar av produktion av kyla och värme. En sådan gräns minskar den administrativa bördan för framför allt Energimyndigheten men även för mindre producenter av kyla eller värme. Den kapacitetsgräns som föreslås avser installerad effekt för förbränningsanläggningar, maximal effekt för värmepumpar och levererad effekt av spillvärme. Kapacitetsgränsen bedöms framför allt påverka värmeproducenter som inte är anslutna till ett fjärrvärmenät, reservpannor

och privatpersoner med enskild uppvärmning och lantbrukare med värmeproduktionsanläggningar under gränsen. Majoriteten av alla värmeproduktionsanläggningar som är anslutna till fjärrvärmenätet har en installerad effekt över 50 kilowatt och påverkas alltså inte av kapacitetsgränsen. Kapacitetsgränsen bör föras in i förordningen om ursprungsgarantier för el med stöd av det befintliga bemyndigandet i 20 § lagen om ursprungsgarantier för el.

Energimyndigheten föreslår i sin rapport att det även bör införas en kapacitetsgräns för elproduktionsanläggningar som har en installerad effekt under 43,5 kilowatt. Skälet är den administrativa belastning som det innebär, både för de sökande och för myndigheten, att hantera alla ansökningar om att få anläggningar godkända för utfärdande av ursprungsgarantier i förhållande till de blygsamma intäkterna. Myndigheten framför också att de småskaliga anläggningarna för elproduktion kan få stöd i form av elcertifikat, investeringsstöd, undantag från eller nedsättning av energiskatt på elen, skattereduktion för inmatning till elnätet, kostnadsfri mätning och rapportering. Totalt finns ca 23 000 anläggningar i systemet. Av dessa har ca 11 000 anläggningar en installerad effekt under 43,5 kilowatt. De flesta är solcellsanläggningar med låg produktion som ägs av privatpersoner. I det omarbetade förnybartdirektivet understryks de små anläggningarnas vikt för att öka allmänhetens acceptans och för utbyggnaden av förnybar energi på lokal nivå. Ursprungsgarantier bör därför även fortsättningsvis kunna utfärdas utan hänsyn till elproduktionsanläggningarnas installerade effekt eller att de kan få flera ekonomiska stöd. Någon sådan kapacitetsgräns bör därför inte införas.

Ursprungsgarantier bör innehålla särskilda uppgifter

Enligt artikel 19.7 i det omarbetade förnybartdirektivet ska en ursprungsgaranti innehålla vissa uppgifter. Det ska bl.a. anges vilken energikälla som energin har produceras från samt produktionens start- och slutdatum. Det ska även framgå vilken energibärare det rör sig om, huruvida anläggningen har fått investeringsstöd eller något annat stöd genom ett nationellt stödssystem samt i sådant fall vilken sorts stöd. Vidare ska varje ursprungsgaranti ha ett identifieringsnummer som ska anges tillsammans med datum och land för utfärdande. Ursprungsgarantierna för gas, kyla och värme ska, på samma sätt som ursprungsgarantierna för el innehålla alla dessa uppgifter. För anläggningar som är mindre än 50 kilowatt är det även möjligt att införa krav om förenklad information på ursprungsgarantierna.

Vilken information som en ursprungsgaranti behöver innehålla kommer även att styras av standarden CEN – EN 16325. Beroende på hur standarden utformas kan det eventuellt behöva anges vissa ytterligare uppgifter för att underlätta handeln med ursprungsgarantier. Regleringen av vilka uppgifter en ursprungsgaranti ska innehålla är av detaljerat slag och kommer, i fråga om gas, kyla och värme, att föras in på lägre nivå än lag med stöd av det befintliga bemyndigandet i 20 § lagen om ursprungsgarantier för el. Kompletteringar för el som följer av den kommande standarden kommer också att föras in i förordningen om ursprungsgarantier för el.

Elleverantörer ska redovisa sin energimix med stöd av ursprungsgarantier

Elleverantörer ska enligt ellagen, på eller i samband med fakturor avseende försäljning av el och i reklam som vänder sig till elanvändare, redovisa hur den levererade elen är producerad och elens miljöpåverkan (8 kap. 12 §), så kallad ursprungsmärkning. Syftet med ursprungsmärkningen är att kunder enkelt ska kunna se varifrån elen kommer. Systemet med ursprungsmärkning har sin grund i elmarknadsdirektivet som har omarbetats. Av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (omarbetade elmarknadsdirektivet), artikel 18.6 som hänvisar till bilaga 1 punkt 5 fjärde stycket framgår vilka minimikrav som fakturorna och faktureringsinformationen ska uppfylla. Energimarknadsinspektionen har haft i uppdrag att analysera vilka åtgärder som krävs för att genomföra det omarbetade elmarknadsdirektivet och har redovisat dessa i rapporten Ren energi inom EU – Ett genomförande av fem rättsakter (I2020/00602). Inspektionen föreslår inga ändringar i fråga om regelverket för ursprungsgarantier.

Genom artikel 19.8 i det omarbetade förnybartdirektivet ska elleverantörer vid ursprungsmärkning av el göra det med stöd av ursprungsgarantier. Det finns två undantag från detta och det är för den andel av energimixen som motsvarar kommersiella erbjudanden som inte kan spåras för vilken leverantören får använda den kvarstående energimixen och i de fall där medlemsstaterna beslutar att inte utfärda ursprungsgarantier till en producent som får ekonomiskt stöd från ett stödsystem.

De nya kraven i elmarknadsdirektivet och genomförandet av artikel 19.8 i det omarbetade förnybartdirektivet innebär att det bör göras ändringar i regelverket för ursprungsgarantier. Det behöver förtydligas att när en elleverantör ska lämna uppgifter för ursprungsmärkning enligt ellagen ska det göras med ursprungsgarantier, förutom vid de två undantagssituationer som redogörs för ovan. Det bör också förtydligas att de ursprungsgarantier som ska användas för detta syfte ska finnas i Energimyndighetens register, dvs. sådana ursprungsgarantier som har utfärdats av Energimyndigheten eller ursprungsgarantier från medlemsstater i Europeiska unionen eller tredjeland som har erkänts av myndigheten. Sådana bestämmelser bör föras in i förordningen om ursprungsgarantier för el med stöd av bemyndigandet i 20 § lagen om ursprungsgarantier för el.

6 Annullering av ursprungsgarantier

Förslag: En ursprungsgaranti för gas, kyla eller värme ska annulleras av leverantören när gasen, kylan eller värmen har levererats till en slutkund. En ursprungsgaranti ska annulleras av tillsynsmyndigheten om elen, gasen, kylan eller värmen inte har annullerats av en leverantör inom tolv månader från produktionen.

Rapportens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. I rapporten finns inga förslag om annullering av ursprungsgarantier för gas, kyla och värme.

Skälen för förslaget

Allmänt om annullering av ursprungsgarantier

En ursprungsgaranti ska annulleras när den har använts. Den ska användas inom tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet. Det framgår av det hittillsvarande förnybartdirektivet. Det omarbetade förnybartdirektivet innebär ingen ändring i fråga om perioden på tolv månader. Däremot föreskrivs det i artikel 19.3 att alla ursprungsgarantier som inte har annullerats upphör att gälla senast 18 månader efter produktionen av energienheten, vilket är nytt. Energimyndigheten förespråkar att ursprungsgarantier ska gälla i tolv månader som tidigare och att det borde rymmas inom skrivningen i direktivet. Samma bedömning görs i denna promemoria. Senast efter tolv månader bör ursprungsgarantierna annulleras om de inte har använts till att ursprungsmärka el eller har levererats till en slutkund gällande gas, kyla och värme.

I artikel 19.4 anges att medlemsstaterna ska säkerställa att energiföretag annullerar ursprungsgarantier senast sex månader från det att ursprungsgarantin har upphört att gälla. Några särskilda regler i fråga om sådan annullering krävs inte, eftersom ursprungsgarantierna enligt vad som redovisas ovan ska annulleras efter tolv månader.

Ursprungsgarantier är elektroniska dokument och annulleringen hanteras elektroniskt. Energimyndigheten ansvarar för att ursprungsgarantierna annulleras i registret. Detta bör gälla även för de nya energibärarna. En ursprungsgaranti ska annulleras av tillsynsmyndigheten om den inte har annullerats av en leverantör inom tolv månader från produktionen av den energienhet som ursprungsgarantin avser.

Ursprungsmärkning och dubbelräkning av energi

Av artikel 19.2 andra stycket i det omarbetade förnybartdirektivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att samma energienhet från förnybara energikällor endast beaktas en gång. Syftet är att förhindra dubbelräkning, dvs. att samma megawattimme energi med ett visst attribut inte säljs till fler än en kund eller till samma kund flera gånger. När det gäller ursprungsgarantier för el finns, som nämns i föregående avsnitt, ett system för ursprungsmärkning vilket är ett sätt att undvika dubbelräkning. Annulleringen av ursprungsgarantier för el bör hanteras som tidigare dvs. att ursprungsgarantierna ska annulleras när de har använts för att garantera ursprunget på elen enligt bestämmelser om ursprungsmärkning i ellagen.

För gas, kyla och värme finns inget system för ursprungsmärkning. Det finns inte heller något krav i det omarbetade förnybartdirektivet att medlemsstaterna ska ta fram ett sådant system. Även om ursprungsmärkning skulle bidra till att öka förtroendet för systemet med ursprungsgarantier för gas, kyla och värme, skulle det behöva utredas noggrant vilka effekter ursprungsmärkning skulle ha, om den skulle gälla för all användning och hur ett sådant krav i så fall skulle utformas. Ett krav på

miljömärkning där information ska visas genom användning av ursprungsgarantier kan komma att regleras inom EU, jfr artikel 19.13. Det är därför i nuläget inte lämpligt att utforma nationella regler för ursprungsmärkning av gas, kyla och värme.

Leverantören får ett ansvar för annullering av ursprungsgarantier som avser gas, kyla eller värme

När det gäller gas, kyla och värme bör kravet på annullering av ursprungsgarantier läggas på den som levererar energin till en slutkund. Om sådan energi marknadsförs på något sätt, exempelvis som förnybar, och det inte ställs ett krav på annullering vid leverans av energin till slutkunden, skulle ursprungsgarantin kunna säljas till en annan aktör som använder den för marknadsföring. Det förnybara värdet riskerar då att dubbelräknas. Det finns även administrativa skäl för att utforma kravet på annullering på det sätt som beskrivs ovan, eftersom antalet leverantörer är betydligt färre än antalet användare. Energimyndighetens möjligheter att utöva tillsyn skulle också underlättas.

För en producent som levererar gas, kyla eller värme direkt till en slutkund borde det bli förhållandevis enkelt att hantera annulleringen. Mer omfattande rutiner krävs för en aktör som köpt gasen, kylan eller värmen från en producent eller från en leverantör tidigare i leveranskedjan. I första skedet behöver aktören kontrollera om det finns ursprungsgarantier för den energimängd som har levererats till en slutkund. Om det finns ursprungsgarantier, krävs det att aktören antingen köper garantierna för att annullera dem eller avtalar med tidigare aktörer i leveranskedjan om att de ska annullera ursprungsgarantierna och visa att så har skett. Vem som är leverantör och därmed får ett ansvar för annulleringen av ursprungsgarantierna varierar beroende på om det är gas eller kyla och värme som levereras. Frågan behandlas mer utförligt för respektive energibärare nedan där det också lämnas exempel på vilka som bör anses vara leverantörer.

Om leverantören inte annullerar ursprungsgarantin vid leverans till slutkund, bör tillsynsmyndigheten ha möjlighet att förelägga leverantören vid vite att genomföra annulleringen.

Detaljerade bestämmelser om annulleringen bör föras in i förordning och myndighetsföreskrifter genom bemyndigandet i 20 § lagen om ursprungsgarantier för el.

Annullering av ursprungsgarantier för gas

En energimängd gas som används för motordrift bör anses ha levererats till en slutkund när skattskyldighet har inträtt enligt 5 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi. Med motordrift avses transportändamål samt användning i mobila arbetsmaskiner och stationära motorer. Det kommer därmed att vara den skattskyldiga leverantören som har levererat gasen till en slutkund.

Om gasen inte används för motordrift bör gasleverantören anses ha levererat gasen till en slutkund när den avlämnas till den som använder energin i sin yrkesmässiga verksamhet, t.ex. för produktion av el, värme och kyla eller för industriella ändamål.

Om gasen används för hushållsändamål och det finns ett avtal om kontinuerlig leverans av gas via rörledningar mellan kunden och gasbolaget, bör hushållskunden anses vara slutkund och gasbolaget är leverantör. Det gäller t.ex. för hushållskunder som använder gas från det västsvenska gasnätet och Stockholms gasnät.

Om gasen används för hushållsändamål men det saknas ett avtal om kontinuerlig leverans, bör gasen anses vara levererad till en slutkund när den har levererats till en aktör som i en yrkesmässig verksamhet säljer gasen vidare till i huvudsak hushållsändamål. Leverantören är alltså den som levererar gasen till t.ex. en livsmedelsbutik eller bensinstation. Livsmedelsbutiken eller bensinstationen är slutkund och säljer gasen vidare till en konsument. Det saknar i dessa fall betydelse om någon köper gasen för användning i en yrkesmässig verksamhet i livsmedelsaffären eller på bensinstationen, då huvudsyftet är att sälja gas för hushållsändamål.

En leverantör som omfattas av lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen (hållbarhetslagen) kan använda det kontrollsystem som upprättats enligt den lagen för att skapa rutiner om hur det ska säkerställas att eventuella ursprungsgarantier har annullerats. Tillsynen av att ursprungsgarantierna har annullerats kan då ske genom den tillsyn som Energimyndigheten utför enligt hållbarhetslagen. De aktörer som inte omfattas av hållbarhetslagen kommer att behöva visa för tillsynsmyndigheten att de har tillräckliga rutiner på plats.

Annulering av ursprungsgarantier för kyla och värme

En energimängd kyla och värme bör anses ha levererats till en slutkund när fjärrvärmens och fjärrkylan har distribuerats till kunderna som är anslutna till fjärrvärmesystemen. Fjärrvärme och fjärrkyla produceras i en central anläggning och distribueras sedan till kunder via rörledningar. Leverantörer är de bolag som äger systemen.

Om en producent av värme använder sig av en värmepump, en värmepanna eller elvärme och säljer den energin vidare så bör det vara ägaren av anläggningen som betraktas som leverantör. På liknande sätt bör en producent som har en lokal kyllösning betraktas som leverantör om producenten säljer kylan vidare tillsammans med ursprungsgarantin.

En spillvärmeproducent som säljer värme till ett fjärrvärmeföretag bör ses som leverantör i förhållande till fjärrvärmeföretaget. Det är spillvärmeproducenten som då ges ett ansvar att se till att utfärdade ursprungsgarantier annulleras vid leveransen till fjärrvärmeföretaget som är slutkund. En sådan hantering gör att fjärrvärmeföretaget inte kan ansöka om att få ursprungsgarantier utfärdade för samma energi som spillvärmeproducenten, dvs. risken för dubbelräkning minimeras.

Med hänsyn till den osäkerhet som finns avseende handeln med och marknadsvärdet på ursprungsgarantier för kyla och värme är det möjligt att de ursprungsgarantier som omfattas av ett stödsystem för förnybar energi bör annulleras direkt efter utfärdandet med stöd av femte stycket i artikel 19.2 i det omarbetade förnybartdirektivet. Detta kommer att utredas vidare inom ramen för arbetet med ändringar i förordningen för ursprungsgarantier för el.

7 Gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier

Förslag: En ursprungsgaranti från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska erkännas, om det inte finns skäl att tvivla på dess riktighet.

Om en ursprungsgaranti inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten se till att den inte kan användas och underrätta Europeiska kommissionen.

En ursprungsgaranti från ett tredjeland ska erkännas endast under vissa förutsättningar.

Rapportens förslag överensstämmer inte med promemorians förslag. Rapporten innehåller inga förslag i dessa delar.

Skälen för förslaget

Ursprungsgarantier från andra medlemsstater i Europeiska unionen

I artikel 19.9 i det omarbetade förnybartdirektivet anges att medlemsstaterna i EU ska erkänna varandras ursprungsgarantier. En medlemsstat får vägra att erkänna en annan medlemsstats ursprungsgaranti endast om det finns välgrundade skäl att ifrågasätta dess riktighet, tillförlitlighet och trovärdighet. Vidare anges att medlemsstaten ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna.

Enligt hittillsvarande reglering är det Energimyndigheten som inom ramen för sin tillsyn bör kontrollera att en ursprungsgaranti som har förts över till Sverige är korrekt utfärdad i en annan medlemsstat och kan föras in i det svenska registret. Den nuvarande regleringen bör utformas så att den även omfattar gas, kyla och värme.

Ursprungsgarantier från ett tredjeland

Av artikel 19.11 i det omarbetade förnybartdirektivet framgår att ursprungsgarantier som har utfärdats i ett tredjeland endast ska erkännas av en medlemsstat om EU har ingått ett avtal med det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som utfärdats i unionen. Det ska även finnas kompatibla ursprungsgarantisystem inrättade i det tredjelandet. Systemen bör möjliggöra att ursprungsgarantier kan överföras elektroniskt mellan länderna. Det bör även förekomma direkt import eller export av energi mellan medlemsstater i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och det tredjelandet. Med tredjeland avses länder utanför EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Kraven i artikel 19.11 bör regleras i lagen.

8 Tillsyn, återkallelse och avgifter

Förslag: Frågor om utfärdande av ursprungsgarantier för gas, kyla och värme ska prövas av tillsynsmyndigheten efter en skriftlig ansökan. Tillsynsmyndigheten ska få meddela förelägganden vid utövandet av

tillsynen. Föreläggandena ska få förenas med vite. Det ska vara möjligt att överklaga ett beslut om föreläggande som är förenat med vite. Möjligheten till återkallelse av beslut om ursprungsgarantier ska omfatta alla energibärare.

Bedömning: En enhetlig årsavgift bör tas ut av alla producenter som har konton för ursprungsgarantier. Den avgift som tas ut för varje ursprungsgaranti som utfärdas bör också göras enhetlig för alla typer av ursprungsgarantier och energibärare.

Rapportens förslag överensstämmer inte med promemorians förslag. Rapporten innehåller inga förslag eller bedömningar i dessa frågor.

Energimyndighetens hemställan och kompletterande skrivelse överensstämmer delvis med promemorians bedömning. I den kompletterande skrivelsen föreslås endast nivåer för avgifternas storlek.

Skälen för förslaget och bedömningen

Tillsyn, återkallelse och överklagande

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet för systemet med ursprungsgarantier för el. Myndigheten bör även vara tillsynsmyndighet för ursprungsgarantier som utfärdas för gas, kyla och värme och pröva frågor om ursprungsgarantier för dessa energibärare på samma sätt som för el. För genomförandet av tillsynen bör tillsynsmyndigheten få meddela de förelägganden som behövs. Ett föreläggande bör få förenas med vite. Beslut om föreläggande som har förenats med vite bör kunna överklagas. Bestämmelserna om återkallelse av beslut bör gälla även för de nya energibärarna gas, kyla och värme.

Avgifter

Energimyndigheten föreslår i en hemställan och i en kompletterande skrivelse att avgiftsstrukturen och avgiftsnivåerna för kontoföringen av ursprungsgarantier ska justeras. Myndigheten föreslår att avgifterna görs enhetliga för alla förekommande typer av ursprungsgarantier oavsett energibärare. Vidare föreslår myndigheten en enhetlig årsavgift på 200 kronor för alla producenter och en enhetlig avgift om 0,07 kronor för varje ursprungsgaranti som myndigheten utfärdar.

Ursprungsgarantier för el är en avgiftsfinansierad verksamhet. Det innebär att avgifterna ska täcka myndighetens kostnader för verksamheten. Utvidgningen av systemet till gas, kyla och värme ska också avgiftsfinansieras. Hanteringen av ursprungsgarantier för de nya energibärarna kommer att medföra ökade kostnader för myndigheten, vilket innebär att myndigheten behöver stärka finansieringen av verksamheten.

En årsavgift för ett konto för ursprungsgarantier betalas i nuläget endast av elleverantörer, andra som handlar med ursprungsgarantier och av elproducenter som har konton för internationellt överförbara ursprungsgarantier. Övriga elproducenter betalar inte någon sådan avgift. Det är rimligt att systemets administrativa kostnader fördelas jämnt på producenterna, inte minst när systemet nu utvidgas så att det omfattar fler energibärare. I enlighet med Energimyndighetens förslag bör det därför införas en enhetlig årsavgift för samtliga producenter som har konton för ursprungsgarantier.

Myndigheten föreslår även att den avgift som tas ut för varje ursprungsgaranti som utfärdas ska göras enhetlig. Enligt dagens regelverk är avgiften olika hög beroende på om ursprungsgarantin ska kunna överföras till en annan EU-medlemsstat eller om den bara ska användas nationellt. Myndighetens förslag på avgiftsnivå skulle innebära att utfärdandavgiften sänks från 0,09 kronor till 0,07 kronor för varje ursprungsgaranti som myndigheten utfärdar och som kan överföras till en annan EU-medlemsstat. För ursprungsgarantier som endast används nationellt skulle myndighetens förslag innebära en avgiftshöjning från 0,035 kronor till 0,07 kronor.

Mycket talar för att även utfärdandavgiften bör göras enhetlig. Myndigheten framför exempelvis att en enhetlig utfärdandavgift kommer att förbättra möjligheterna till försäljning av ursprungsgarantier på en större marknad. Vidare framförs att identiska avgifter innebär att producenten inte begränsar sig till den svenska marknaden av kostnadsskäl. En enhetlig utfärdandavgift bör därför införas. Bestämmelser om avgifterna finns i förordningen om ursprungsgarantier för el. Genom ett befintligt bemyndigande i 19 § lagen om ursprungsgarantier för el kan regeringen meddela föreskrifter om avgifter. Detaljerade bestämmelser om nivåer på årsavgiften och utfärdandavgiften kommer att tas fram inom ramen för arbetet med ändringar i förordningen om ursprungsgarantier för el.

9 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Ändringarna i lagen om ursprungsgarantier för el ska träda i kraft den 31 maj 2022. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ursprungsgarantier som har utfärdats för el som har producerats före ikraftträdandet.

Rapportens förslag överensstämmer inte med promemorians förslag. I rapporten föreslås att ändringarna ska träda i kraft senast den 30 juni 2021. I rapporten finns inget förslag till övergångsbestämmelse.

Skälen för förslaget: Det omarbetade förnybartdirektivet ska vara genomfört senast den 30 juni 2021. Lagändringarna bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Detaljerade bestämmelser för både el och de nya energibärarna måste utformas i enlighet med standarden CEN – EN 16325 som blir bindande för medlemsstaterna. Inriktningen är att sådana bestämmelser ska tas in i förordning med stöd av ett bemyndigande i lagen. Standarden revideras för närvarande och dess slutliga innehåll är inte känt. Det är inte heller känt när revideringen beräknas vara färdig. Enligt Energimyndigheten som deltar i arbetet med standarden så kvarstår mycket arbete. Lagändringarna bör träda i kraft samtidigt som ändrade förordningsbestämmelser träder i kraft, eftersom bl.a. mätregler är avgörande för att systemet ska fungera i praktiken. Ett ikraftträdande bedöms därför tidigast kunna ske under våren 2022. Då det är mycket oklart när standar-

den är klar så har ikraftträdandedatumet satts till den 31 maj 2022 i denna promemoria. Datumet kan dock ändras i båda riktningarna beroende på när revideringen av standarden blir klar.

Äldre föreskrifter bör fortfarande gälla för de ursprungsgarantier som har utfärdats för den produktion av el som ägt rum senast den 31 maj 2022. Övergångsbestämmelsen får betydelse för ursprungsgarantier för el som utfärdats av ett tredjeland och erkänts enligt den föreslagna 14 §.

10 Konsekvenser

Bedömning: Genomförandet av artikel 19 påverkar elproducenter, producenter och leverantörer av värme och kyla samt producenter och leverantörer av gas genom att de får möjlighet att begära att ursprungsgarantier utfärdas som visar energins ursprung och ett krav på att i vissa fall annullera ursprungsgarantier. Gasproducenter påverkas sannolikt mest, eftersom det inte torde finnas någon efterfrågan på ursprungsgarantier från producenter av kyla och värme. Ett utvidgat system kommer att påverka Energimyndigheten som får ökade kostnader. Små företag och privatpersoner påverkas av den förändrade avgiftsstrukturen. En kapacitetsgräns för utfärdande av ursprungsgarantier för kyla och värme påverkar företag med mindre värmeanläggningar. Förslagen bedöms få positiva effekter på klimatet och miljön.

Övergripande konsekvenser av förslaget

Alternativa utformningar

Förslagen om ändringar i lagen om ursprungsgarantier för el följer av Sveriges skyldighet att genomföra EU-rätten och har utformats utifrån de krav som ställs i det omarbetade förnybartdirektivet. Vissa ändringar är inte obligatoriska för medlemsstaterna att genomföra. Det föreslås exempelvis att ursprungsgarantier bör kunna utfärdas oavsett energins ursprung.

Förslagen berör framför allt producenter av gas, kyla och värme

Förslagen påverkar främst producenter och leverantörer av kyla och värme samt producenter och leverantörer av gas. Även om möjligheten att få ursprungsgarantier utvidgas till att omfatta gas, kyla och värme, är det fortfarande frivilligt för producenterna att ansöka om utfärdande. Det är därför svårt att bedöma hur stor handeln med ursprungsgarantier för de nya energibärarna kommer att vara.

Ett system för ursprungsgarantier för kyla och värme berör framför allt fjärrvärmeproducenter. Frånvaron av obligatorisk ursprungsmärkning som krav för annullering av ursprungsgarantier gör att efterfrågan sannolikt kommer att vara begränsad. Låg efterfrågan leder till låga priser, vilket troligen dämpar viljan att få ursprungsgarantier utfärdade bland

producenterna. Leverantörer av kyla och värme kommer att beröras av förslaget om krav på annullering av ursprungsgarantier.

Ett system för ursprungsgarantier för gas berör främst producenter av förnybar gas. Det finns omkring 280 produktionsanläggningar för biogas i Sverige. Hur många av dem som väljer att ansöka om utfärdande av ursprungsgarantier kommer att bero på efterfrågan. Leverantörer av gas kommer att beröras av förslaget om krav på annullering av ursprungsgarantier.

Det finns skillnader i fråga om vilka aktörer som är aktiva på värme- och gasmarknaderna jämfört med elmarknaden. Producenter av biogas kan vara små företag eller föreningar, lantbruk, kommuner och liknande. Värme produceras på en mängd platser och med olika tekniker, och framför allt i väldigt varierande skala.

Effekter för miljön

Förslagen bedöms medföra positiva effekter på klimatet och miljön om de leder till ett system som används och efterfrågas av aktörerna. Ett tillförlitligt och attraktivt system med ursprungsgarantier förväntas skapa större efterfrågan på förnybar energi.

Förenlighet med EU-rätten

Förslaget genomför artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet. Ändringarna i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Förslagen behöver inte anmälas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, eftersom de utgör ett strikt genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet.

Konsekvenser för företag och näringsliv

Påverkan på konkurrensförhållandena mellan företag

Promemorians förslag bedöms inte påverka konkurrensförhållanden mellan företag.

Påverkan på stora och medelstora företag

Det är frivilligt för företag att ansöka om utfärdande av ursprungsgarantier.

Den föreslagna annulleringen av ursprungsgarantier för gas, kyla och värme kommer att leda till administrativa kostnader. Leverantörerna ska kontrollera om det har utfärdats ursprungsgarantier och annullera garantierna om det inte redan gjorts.

För det fall att bruttomätning inte längre tillåts genom standarden CEN – EN 16325 föreslår Energimyndigheten att anläggningar som har en egenförbrukning av el ska ges möjlighet att anmäla en mätpunkt i icke koncessionspliktigt nät för tilldelning av ursprungsgarantier som annulleras direkt efter utfärdandet. Det är framför allt vissa typer av processindustri, exempelvis pappersbruk, som skulle kunna använda ett sådant undantag. Följden av regeln skulle bli att vissa industrier kan få en

viss mängd ursprungsgarantier för sin elproduktion i stället för alternativet – att det inte får några ursprungsgarantier alls. Det finns i dag cirka 35 elproduktionsanläggningar inom pappers- och massaindustrin som producerar mycket el och använder huvuddelen själva. Under ett normalår utfärdas cirka sex miljoner ursprungsgarantier till dessa industrier. Energimyndigheten bedömer att maximalt ett 40-tal industriföretag skulle få möjlighet till undantag.

Påverkan på små företag

Små företag som producerar el och finns i systemet med ursprungsgarantier kommer att påverkas av den förändrade avgiftsstrukturen. Mindre producenter av kyla och värme påverkas av den kapacitetsgräns om 50 kilowatt som föreslås för utfärdande av ursprungsgarantier.

Konsekvenser om en kapacitetsgräns för värme och kyla införs

En konsekvens om en kapacitetsgräns på 50 kilowatt för utfärdande av ursprungsgarantier för kyla och värme införs är att fjärrvärmebolag som har pannor, värmepumpar eller andra enheter under 50 kilowatt anslutna i sina fjärrvärmesystem inte kan få ursprungsgarantier utfärdade. Det kommer sannolikt främst att röra sig om reservanläggningar som topplastpannor och liknande. Det saknas statistik för att göra en fullständig konsekvensanalys av 50 kilowattgränsen och hur många anläggningar som ligger under respektive över gränsen, framför allt avseende privatägda anläggningar och enheter. Bedömningen är dock att införandet av en kapacitetsgräns inte kommer att drabba så många producenter eftersom intresset är begränsat i fråga om ursprungsgarantier för kyla och värme, i synnerhet för mindre anläggningar.

Konsekvenser för hushåll och privatpersoner

En ändrad avgiftsstruktur med en enhetlig årsavgift och utfärdandeavgift för alla producenter kan innebära att privatpersoner inte kommer att begära att få ursprungsgarantier utfärdade i samma omfattning som i dag. Övriga förslag bedöms inte få några konsekvenser för hushåll och privatpersoner.

Konsekvenser för myndigheter och domstolar

Statens energimyndighet

Införandet av ursprungsgarantier för gas, värme och kyla bedöms leda till ökade kostnader för Statens energimyndighet (Energimyndigheten). Myndighetens kostnader rör främst it-relaterade investeringar kopplade till föreslagna förändringar och personalkostnader. Det merarbete som tillsynen över annulleringen av ursprungsgarantier för gas, kyla och värme medför kan innebära kostnader för myndigheten. De ökade kostnader som de föreslagna ändringarna för med sig hanteras inom ramen för myndighetens beslutade budgetramar.

Domstolarna

Energimyndighetens beslut om utfärdande av ursprungsgarantier enligt 9 §, återkallelse enligt 17 §, rättelse enligt 15 § och föreläggande som förenats med vite enligt 16 § lagen om ursprungsgarantier för el får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Sedan systemet infördes har totalt nio ärenden om ursprungsgarantier överklagats till domstol, det senaste 2015. Även om fler energibärare läggs till så är det fortsatt frivilligt att ansöka om utfärdande av ursprungsgarantier. Utgångspunkten är att de som ansöker uppfyller kraven. Förslagen bedöms därför inte leda till en ökad ärendetillströmning till domstolarna.

Övrigt

Förslagen bedöms inte påverka jämställdheten mellan kvinnor och män, kommunernas ekonomi eller den kommunala självstyrelsen, sysselsättningen eller den offentliga servicen i olika delar av landet.

11 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el

Lagen får en ny rubrik med anledning av utvidgningen av antalet energibärare. Ordet el byts ut mot energi. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att säkerställa att den som producerar el, *gas, kyla eller värme* ska ha rätt att få ursprungsgarantier utfärdade som visar *energins* ursprung.

I paragrafen anges syftet med lagen som är att producenter av el, gas, kyla och värme kan få ursprungsgarantier utfärdade. Paragrafen genomför artikel 19.1 och 19.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (omarbetade förnybartdirektivet). Övervägandena finns i avsnitt 5.

Paragrafen ändras genom att energibärarna gas, kyla och värme läggs till. I paragrafen hänvisas till energins ursprung och inte, som hittills, enbart elens ursprung. Rätten till ursprungsgarantier omfattar produktion av all el, gas, kyla och värme, oavsett om energikällan är förnybar eller inte.

2 § Med ursprungsgaranti avses i denna lag det elektroniska dokument som tagits fram enligt lagen och vars syfte är att garantera ursprunget på den el, *gas, kyla eller värme som har producerats*.

Paragrafen definierar vad en ursprungsgaranti är och genomför artikel 19.1 och 19.6 i det omarbetade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Paragrafen ändras genom att energibärarna gas, kyla och värme läggs till. Hänvisningen till 8 kap. 12 § ellagen (1997:857) tas bort men har fortfarande aktualitet för ursprungsgarantier för el, se exempelvis 6 §. Hänvisningen tas bort för att justera paragrafen efter de nya energibärarna. Syftet med en ursprungsgaranti är att garantera ursprunget på den el, gas, kyla eller värme som har producerats.

Förutsättningar för utfärdande av ursprungsgarantier

3 § Ursprungsgarantier får utfärdas bara för sådan el, *gas, kyla eller värme* som har mätts och rapporterats till tillsynsmyndigheten enligt föreskrifter som har meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

I paragrafen anges att en ursprungsgaranti bara får utfärdas för sådan energi som har mätts och rapporterats till tillsynsmyndigheten. Paragrafen genomför artikel 19.6 i det omarbetade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.

För att säkerställa att systemet med ursprungsgarantier och de utfärdade ursprungsgarantierna är tillförlitliga måste energin mätas och rapporteras till tillsynsmyndigheten. Energibärarna gas, kyla och värme läggs till i

paragrafen. Detaljerade föreskrifter om mätning och rapportering finns i förordningen (2010:853) om ursprungsgarantier för el. Ytterligare föreskrifter i fråga om mätning och rapportering kan meddelas med stöd av bemyndigandet i 20 §.

4 § Endast en ursprungsgaranti får utfärdas per energienhet.

En energienhet ska omfatta en megawattimme el, *gas, kyla eller värme*.

I paragrafen regleras vilken energienhet en ursprungsgaranti får omfatta. Paragrafen genomför artikel 19.2 i det omarbetade förnybartdirektivet.

Andra stycket i paragrafen ändras så att en energienhet ska omfatta även en megawattimme gas, kyla eller värme. Storleken på en ursprungsgaranti kvarstår oförändrad. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Annullering av ursprungsgarantier

6 § En ursprungsgaranti ska annulleras *av leverantören*

1. när den har använts för att garantera ursprunget på el enligt ellagen (1997:857), eller

2. när gasen, kylan eller värmen som ursprungsgarantin avser har levererats till en slutkund.

En ursprungsgaranti ska annulleras *av tillsynsmyndigheten* om den inte har *annullerats* enligt första stycket inom tolv månader från produktionen av den energi-enhet som ursprungsgarantin avser.

Paragrafen behandlar vem som har ansvaret för att annullera ursprungsgarantier och när annullering ska ske. Den genomför artikel 19.3 i det omarbetade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Första stycket ändras redaktionellt. I *första punkten* förtydligas att elleverantören ska annullera ursprungsgarantier för el när den har använts för att garantera ursprunget enligt ellagen (1997:857). Hanteringen av ursprungsgarantier för el är oförändrad mot vad som hittills har gällt.

I *andra punkten* anges att en leverantör av gas, kyla eller värme ska annullera en ursprungsgaranti när den gas, kyla eller värme som garantin avser har levererats till en slutkund. Punkten innebär att en leverantör av gas, kyla och värme ges ett ansvar att se till att utfärdade ursprungsgarantier blir annullerade. Vem som ska ses som leverantör varierar mellan de olika energibärarna. Nedan följer exempel på de mest förekommande situationerna.

En energimängd gas som används för motordrift ska anses ha levererats till en slutkund när skattskyldighet har inträtt enligt 5 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi. Med motordrift avses transportändamål och användning i mobila arbetsmaskiner och stationära motorer. Det kommer därmed vara den skattskyldige leverantören som levererat gasen till en slutkund. Om gasen inte används för motordrift ska gasleverantören anses ha levererat gasen till en slutkund när den avlämnas till den som använder energin i sin yrkesmässiga verksamhet, t.ex. för produktion av el, värme och kyla eller för industriella ändamål.

Om gasen används för hushållsändamål och det finns ett avtal om kontinuerlig leverans av gas via rörledningar mellan kunden och gasbolaget ska hushållskunden anses vara slutkund och gasbolaget leverantör. Om gasen används för hushållsändamål men det saknas ett

avtal om kontinuerlig leverans ska gasen anses vara levererad till en slutkund när den har levererats till en aktör som i en yrkesmässig verksamhet säljer gasen vidare till i huvudsak hushållsändamål. Leverantören är alltså den som levererar gasen till t.ex. en livsmedelsbutik eller bensinstation. Livsmedelsbutiken eller bensinstationen är slutkund och säljer gasen vidare till en konsument. Det saknar i dessa fall betydelse om någon köper gasen för användning i en yrkesmässig verksamhet i livsmedelsaffären eller på bensinstationen, då huvudsyftet är att sälja gas för hushållsändamål.

En energimängd kyla och värme ska anses ha levererats till en slutkund när fjärrvärmens och fjärrkylan har distribuerats till kunderna som är anslutna till fjärrvärme- och fjärrkylesystemen. Fjärrvärme och fjärrkyla produceras i en central anläggning och distribueras ut till kunder via rörledningar. Leverantör i dessa situationer är bolagen som äger respektive system.

Om en producent av värme använder sig av en värmepump, en värmepanna eller elvärme och säljer den energin vidare blir ägaren av anläggningen att betrakta som leverantör. På liknande sätt ska en producent som har en lokal kyllösning betraktas som leverantör om producenten säljer kylan vidare. En spillvärmeproducent som säljer värme till ett fjärrvärmeföretag ska ses som leverantör i förhållande till fjärrvärmeföretaget. Det är spillvärmeproducenten som då ges ett ansvar att se till att utfärdade ursprungsgarantier annulleras vid leveransen till fjärrvärmeföretaget som är slutkund.

Med stöd av bemyndigandet i 20 § kan ytterligare föreskrifter om annulleringen meddelas i förordning.

I *andra stycket* förtydligas att det är tillsynsmyndigheten som ska annullera ursprungsgarantier som inte har använts för att ursprungsmärka el (se första stycket första punkten) inom tolv månader från och med produktionen av den energienhet som ursprungsgarantin avser. Detta är oförändrat mot vad som har gällt enligt paragrafens hittillsvarande andra stycke. Det som är nytt i stycket är att detsamma ska gälla för ursprungsgarantier för gas, kyla och värme om dessa garantier inte har levererats till en slutkund inom tolv månader.

Utfärdande av ursprungsgarantier

9 § Frågor om utfärdande av ursprungsgarantier prövas av tillsynsmyndigheten efter skriftlig ansökan från producenten av el, gas, kyla eller värme.

I paragrafen anges att det är tillsynsmyndigheten, som utses av regeringen enligt 2 a §, som ska pröva frågor om rätt till tilldelning av ursprungsgarantier. Paragrafen genomför artikel 19.5 i det omarbetade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.

Paragrafen ändras genom att de nya energibärarna gas, kyla och värme läggs till.

Ursprungsgarantier från andra medlemsstater i Europeiska unionen och från ett tredjeland

13 § *En ursprungsgaranti från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska erkännas, om det inte finns skäl att tvivla på dess riktighet.*

Om en ursprungsgaranti inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten se till att den inte kan användas för det syfte som anges i 2 § samt underrätta Europeiska kommissionen och ange varför garantin inte kan erkännas.

I paragrafen, som är ny, regleras hur ursprungsgarantier från andra medlemsstater i EU ska hanteras. Paragrafen genomför artikel 19.9 i det omarbetade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Paragrafens innehåll är i huvudsak hämtat från hittillsvarande 14 §. Den utformas så att den omfattar ursprungsgarantier som avser de nya energibärarna.

14 § En ursprungsgaranti från ett tredjeland ska erkännas endast om

1. Europeiska unionen har ingått ett avtal med det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier,

2. det finns kompatibla system för ursprungsgarantier inrättade i det tredjelandet, och

3. det i Europeiska unionen förekommer direkt import eller export av energi från eller till det tredjelandet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur ursprungsgarantier från ett tredjeland ska hanteras. Paragrafen genomför artikel 19.11 i det omarbetade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Ursprungsgarantier från ett tredjeland ska endast erkännas under vissa förutsättningar. Det ska finnas ett avtal mellan Europeiska unionen och det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som utfärdas i unionen. Det ska vidare finnas kompatibla system för ursprungsgarantier inrättade i det tredjelandet. Med kompatibla system avses system som är jämförbara eller förenliga med varandra. Systemen bör möjliggöra att ursprungsgarantier kan överföras elektroniskt mellan länderna. Det ska även förekomma direkt import eller export av energi mellan det tredjelandet och medlemsstater i Europeiska unionen eller det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Med tredjeland avses ett land utanför det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Paragrafens hittillsvarande innehåll flyttas och finns i 13 §.

Tillsyn

16 § Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har även rätt att på begäran få tillträde till produktionsanläggningar samt lokaler och områden som hör till sådana anläggningar i den utsträckning det behövs för tillsynen. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att bestämmelserna i denna lag och i de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs. Ett föreläggande får förenas med vite.

I paragrafen finns bestämmelser om tillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 9.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter som omfattas av tillsynen. Tillsynsmyndigheten får förena föreläggandet med ett vite. Det kan exempelvis användas om en leverantör

inte annullerar ursprungsgarantier vid leverans till en slutkund enligt 6 §. Bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

Återkallelse

17 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett beslut om utfärdande av ursprungsgarantier

1. om beslutet har fattats på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter och dessa har haft betydelse för rätten att tilldelas ursprungsgarantier,

2. om förutsättningarna enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen inte uppfylls,

3. om *producenten* inte lämnar de upplysningar, de handlingar eller det tillträde till produktionsanläggningen som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn, eller

4. om *producenten* begär det.

Ett beslut om återkallelse ska gälla omedelbart.

Paragrafen anger i vilka fall ett beslut om rätt till tilldelning av ursprungsgarantier ska återkallas. Paragrafen genomför artikel 19.6 i det omarbetade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.

Ändringar görs i *punkterna 3 och 4*. I stället för elproducenten så används benämningen producent för att även de nya energibärarna gas, värme och kyla ska omfattas. Med producent avses enligt 1 § en producent av el, gas, kyla eller värme.

Överklagande

21 § Beslut om utfärdande av ursprungsgarantier enligt 9 §, *rättelse enligt 15 §, föreläggande som förenas med vite enligt 16 § tredje stycket eller återkallelse enligt 17 §* får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen framgår vilka beslut som kan överklagas. Övervägandena finns i avsnitt 9.

I *första stycket* görs ett tillägg om att förelägganden som har förenats med vite enligt 16 § får överklagas. Paragrafen har även ändrats redaktionellt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 31 maj 2022.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ursprungsgarantier som har utfärdats för el som har producerats före ikraftträdandet.

I ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen anges när lagändringarna träder i kraft och att äldre föreskrifter gäller för de ursprungsgarantier som har utfärdats för den produktion av el som ägt rum senast den 31 maj 2022. Övergångsbestämmelsen får betydelse för ursprungsgarantier för el som utfärdats av ett tredjeland och erkänts enligt 14 §. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018

Utdrag ur

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2018/2001

av den 11 december 2018

om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (omarbetning)

Artikel 19

Ursprungsgarantier för energi från förnybara energikällor

1. Medlemsstaterna ska, i syfte att för slutkunderna visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energileverantörens energimix och i den energi som levereras till konsumenterna enligt avtal som saluförs med hänvisning till användning av energi från förnybara energikällor, säkerställa att ursprunget på energi från förnybara energikällor kan garanteras som sådan i den mening som avses i det här direktivet, i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

2. Medlemsstaterna ska därför säkerställa att en ursprungsgaranti utfärdas efter begäran från en producent av energi från förnybara energikällor, såvida inte medlemsstaterna, med avseende på redovisning av ursprungsgarantiernas marknadsvärde, beslutar att inte utfärda en sådan ursprungsgaranti till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem. Medlemsstaterna får ombesörja att ursprungsgarantier utfärdas för energi från icke-förnybara energikällor. Utfärdandet av ursprungsgarantier får förutsätta en lägsta kapacitetsgräns. Standardstorleken för en ursprungsgaranti ska vara 1 MWh. Endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som produceras.

Medlemsstaterna ska säkerställa att samma energienhet från förnybara energikällor beaktas endast en gång.

När en producent erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem ska medlemsstaterna säkerställa att ursprungsgarantins marknadsvärde för samma produktion beaktas på lämpligt sätt i det relevanta stödsystemet.

Det ska antas att ursprungsgarantins marknadsvärde har beaktats på lämpligt sätt i följande fall:

- a) Det ekonomiska stödet beviljas genom ett upphandlingsförfarande eller ett stödsystem som bygger på omsättningsbara certifikat.

b) Ursprungsgarantiernas marknadsvärde beaktas administrativt vid beräkningen av nivån på det ekonomiska stödet.

c) Ursprungsgarantierna utfärdas inte direkt till producenten, utan till en leverantör eller konsument som köper energin från förnybara energikällor antingen i ett konkurrensutsatt förfarande eller med stöd av ett långfristigt avtal om köp av förnybar el.

För att ta hänsyn till ursprungsgarantiernas marknadsvärde får medlemsstaterna bland annat besluta att utfärda en ursprungsgaranti till producenten och omedelbart annullera den.

Ursprungsgarantin ska inte ha någon funktion med avseende på en medlemsstats efterlevnad av artikel 3. Överföring av ursprungsgarantier, separat eller tillsammans med den fysiska överföringen av energi, ska inte påverka medlemsstatens beslut att använda statistiska överföringar, gemensamma projekt eller gemensamma stödsystem för att efterleva artikel 3 eller beräkningen av den slutliga energianvändningen (brutto) från förnybara energikällor i enlighet med artikel 7.

3. Vid tillämpning av punkt 1 ska ursprungsgarantier gälla i tolv månader från produktionen av den relevanta energienheten. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla ursprungsgarantier som inte har annullerats upphör att gälla senast 18 månader efter produktionen av energienheten. Medlemsstaterna ska inkludera ursprungsgarantier som upphört att gälla i beräkningen av den kvarstående energimixen.

4. För det offentliggörande som avses i punkterna 8 och 13 ska medlemsstaterna säkerställa att energiföretag annullerar ursprungsgarantier senast sex månader från det att ursprungsgarantin har upphört att gälla.

5. Medlemsstaterna eller utsedda behöriga organ ska övervaka utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. De utsedda behöriga organen ska inte ha överlappande geografiska ansvarsområden och ska vara oberoende av produktions-, handels- och leveransverksamhet.

6. Medlemsstaterna eller de behöriga organ som utsetts ska inrätta lämpliga mekanismer för att säkerställa att ursprungsgarantier utfärdas, överförs och annulleras elektroniskt och att de är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri. Medlemsstaterna och de behöriga organ som utsetts ska säkerställa att de krav de inför är förenliga med standarden CEN - EN 16325.

7. En ursprungsgaranti ska innehålla uppgifter om åtminstone

- a) den energikälla energin produceras från samt produktionens start- och slutdatum,
- b) om garantin avser
  - i) el,
  - ii) gas, inklusive vätgas, eller
  - iii) kyla eller värme,

- c) namnet på den anläggning där energin produceras, var den är belägen, vilken typ av anläggning det rör sig om och dess kapacitet,
- d) huruvida anläggningen har åtnjutit investeringsstöd och huruvida energienheten i någon form har fått något annat stöd genom ett nationellt stödsystem, och typen av stödsystem,
- e) datum då anläggningen togs i drift, och
- f) datum och land för utfärdande samt ett unikt identifieringsnummer.

Förenklad information kan specificeras på ursprungsgarantier från anläggningar på mindre än 50 kW.

8. När en elleverantör ska visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i dennes energimix vid tillämpningen av artikel 3.9 a i direktiv 2009/72/EG ska leverantören göra detta genom ursprungsgarantier, utom

- a) för den andel av energimixen som motsvarar kommersiella erbjudanden som inte kan spåras, i förekommande fall, för vilken leverantören får använda den kvarstående energimixen, eller
- b) i fall där medlemsstaterna beslutar att inte utfärda ursprungsgarantier till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem.

Om medlemsstaterna har inrättat ursprungsgarantier för andra energiformer ska leverantörerna vid offentliggörandet använda den typ av ursprungsgaranti som motsvarar den levererade energiformen. På samma sätt får ursprungsgarantier som skapas enligt artikel 14.10 i direktiv 2012/27/EU användas som underlag för eventuella krav att visa mängden el som produceras från högeffektiv kraftvärme. Vid tillämpningen av punkt 2 i den här artikeln får, för el som produceras från högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor, endast en ursprungsgaranti utfärdas som anger båda formerna.

9. Medlemsstater ska erkänna de ursprungsgarantier som utfärdas av andra medlemsstater i enlighet med detta direktiv, uteslutande som bevis för det som avses i punkterna 1 och 7 första stycket a–f. En medlemsstat får vägra att erkänna en ursprungsgaranti endast om den har välgrundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna.

10. Om kommissionen finner att en vägran att erkänna en ursprungsgaranti är ogrundad, får kommissionen besluta att den berörda medlemsstaten ska erkänna den.

11. Medlemsstaterna ska inte erkänna ursprungsgarantier utfärdade av ett tredjeland, utom i de fall då unionen har ingått ett avtal med det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som utfärdas i unionen och kompatibla system för ursprungsgarantier inrättade i det tredjelandet, och endast om det förekommer direkt import eller export av energi.

12. En medlemsstat får, i enlighet med unionsrätten, införa objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier för användningen av ursprungsgarantier i enlighet med skyldigheterna i artikel 3.9 i direktiv 2009/72/EG.

13. Kommissionen ska anta en rapport med en bedömning av alternativen för införandet av en unionsomfattande miljömärkning för att främja användningen av förnybar energi från nya anläggningar. Leverantörer ska använda informationen i ursprungsgarantierna för att visa att kraven för en sådan miljömärkning är uppfyllda.

Sammanfattning av Energimyndighetens rapport Bilaga 2

I fråga om ursprungsgarantier konstaterar Energimyndigheten att ursprungsgarantier för de olika energislagen administrativt har stora likheter.

En gemensam inloggnings- och ansökningsportal kan förenkla för aktörerna i de fall de har produktion av både el och gas eller värme/kyla. Likaså kan ett gemensamt system vara en fördel för Energimyndighetens administration. Energimyndigheten rekommenderar att utgångspunkten i det fortsatta arbetet bör vara att ursprungsgarantier för el, gas och värme/kyla i så stor utsträckning som möjligt hanteras i ett gemensamt system. Det är även en fördel om handläggarsöd, kontoföring och intressentportal kan konstrueras så att de enkelt och automatiserat kan kommunicera med varandra och med externa system som ligger hos exempelvis Naturvårdsverket, Skatteverket eller Association of Issuing Bodies (AIB). Detta är till fördel för såväl marknadens aktörer som för inblandade myndigheter.

Energimyndigheten bedömer att en förstudie först behöver genomföras för att i detalj undersöka hur IT-systemen ska utformas. En förstudie behövs också för att fastställa detaljerna kring införandet av ursprungsgarantier för gas men i synnerhet för värme.

Energimyndighetens hemställan om ändringar i lag och förordning om ursprungsgarantier

Hemställan i korthet

Med anledning av artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet (RED II) och industristandarden EN 16325, som är en direkt följd därav, hemställer Energimyndigheten till regeringen om ändring av lag och eller förordning om ursprungsgarantier (UG) på sådant sätt

- att endast sådana anläggningar vars elproduktion mäts och rapporteras i en anslutningspunkt till koncessionspliktigt nät (nätnetto) ges rätt att tilldelas ursprungsgarantier.

Industristandarden EN16325 är mycket lik reglerna för dagens internationella EECS-UG. I och med att det blir obligatoriskt att alla UG följer denna standard blir utfärdande av separata nationella UG inte längre meningsfullt. Därför hemställer Energimyndigheten om

- att alla överförbara UG som utfärdas i Sverige ska uppfylla de krav som ställs för att kunna handlas internationellt.

Vissa aktörer kommer att påverkas negativt av implementeringen av RED II. Direktivet ger dock i artikel 19.2 medlemsstaterna möjlighet att mildra effekterna för vissa marknadsaktörer. Därför hemställer Energimyndigheten om

- att en ny typ av särskilda UG införs som annulleras direkt efter utfärdande och
- att en gräns införs som innebär att elproducenter som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt inte ges rätt att tilldelas UG.

Energimyndigheten avser även att göra ändringar i avgiftsstrukturen för ursprungsgarantier (UG). Ökningen av antalet mikroproduktionsanläggningar i UG-systemet har skett i snabb takt men med dagens avgiftsstruktur bidrar dessa anläggningar inte till att täcka kostnaderna för systemet. Detta leder till att myndighetens UG-verksamhet beräknas få negativa utfall under de kommande åren. Idag betalar innehavare av en produktionsanläggning inte någon kontoavgift så länge anläggningen bara tilldelas nationella UG. Energimyndigheten anser att kontoavgiften bör vara samma som för EECS-konton så länge nationella UG finns kvar. Energimyndigheten hemställer därför om

- att en enhetlig kontoavgift för alla producenter i systemet införs och
- att utfärdandeavgiften höjs och görs enhetlig för alla förekommande typer av UG.

Det är angeläget att förändringarna träder i kraft senast den 30 juni 2021 för att uppfylla kraven på implementering i RED II.

Bakgrund till hemställda ändringar

Den belgiska regionen Flandern blockerar sedan den 13 augusti 2019 ursprungsgarantier från elproduktion i Sverige från import. Skälet till detta är oenighet mellan den Flamländska myndigheten VREG och Energimyndigheten om huruvida mätning i IKN säkerställer tillräcklig trovärdighet för ursprungsgarantierna. Energimyndigheten har dialog med såväl VREG som med EU-kommissionen om blockaden, och förhoppningsvis kan blockaden helt eller delvis avlägsnas inom en snar framtid. Emellertid gäller att Sverige från och med 30 juni 2021 måste uppfylla alla krav som ställs i RED II, inklusive industristandarden för ursprungsgarantier, ENI 6325. Energimyndigheten ser inga möjligheter att fortsätta på det sätt som sker idag utan att det drabbar svenska elproducenter eller tilliten till systemet. Situationen i Sverige är mer eller mindre unik i EU och därför finns skäl att göra Sveriges regelverk mer i linje med det övriga EU.

Avgifterna för utfärdande av UG kommer att behöva justeras uppåt för att täcka kostnaderna för registerföringen och handläggningen av ansökningar. Dessutom kommer en kontoavgift införas för alla kontohavare. Syftet är att fördela kostnaderna mer proportionerligt med hänsyn till den administrativa bördan. I och med att vi föreslår att alla UG ska omfattas av EECS-regelverket kommer också prisdiskrimineringen av dem som valt att ansluta sig till EECS att upphöra.

Förslag på åtgärder som mildrar effekterna

Särskilda UG för stora egenförbrukare

Det är ovanligt att utfärda UG för elproduktion mätt i IKN. Sverige skiljer sig från andra europeiska länder i det att en stor del av elproduktionen sker i direkt samband med förbrukningen, företrädesvis på pappers- och massbruken. Att elproduktionen på dessa platser mäts före anslutningspunkten till koncessionspliktigt nät är naturligt.

Därför föreslår Energimyndigheten att en specialregel införs för stora elproduktionsanläggningar med stor förbrukning före anslutningspunkt till nätet. Regeln innebär att dessa anläggningar tilldelas UG för hela sin nettoproduktion (dvs med avräkning för intern förbrukning, transformatorförluster, hjälpkraft och liknande) men att dessa UG annulleras automatiskt direkt efter utfärdandet. På så sätt kan producenten erhålla ett annulleringsbevis för den mängd el som förbrukats i anläggningen, utan att kravet på nätet för överföringsbara UG överträds. Förfarandet gör också att denna produktion lyfts ur residualmixen, vilket borgar för bättre statistik och eliminerar risken för dubbelräkning.

Det finns idag cirka 3 5 elproduktionsanläggningar inom pappers- och massaindustrier som producerar mycket el och använder huvuddelen

själva. I elproduktionen används nästan uteslutande förnybara bränslen, endast en mindre andel är fossilt. Idag erhåller dessa anläggningar UG för total elproduktion, även för den el som de använder själva. Under 2019 utfärdades det ursprungsgarantier motsvarande 6,6 TWh till elproducenter inom industrin. Införandet av nätnetto skulle medföra att de inte längre kommer att få överförings bara UG för den egenproducerade el som de använder själva.

Stora egenförbrukare av el behöver i många fall kunna visa upp någon typ av intyg som visar på ursprunget av använd el för miljörevisorer för att erhålla märkningar och miljöcertifieringar. Det kan finnas miljöcertifieringssystem eller liknande som endast accepterar UG för att verifiera elens ursprung.

Effektgräns skyddar mikroproducenter och skapar förutsättning för effektiv förvaltning

Tidsåtgången för den administrativa hanteringen av UG för mikroproducenter står inte i proportion till nyttan för varken dem själva eller systemet. Några exempel på producentens administrativa ansvar är ansökan om godkännande, försäljning av UG, kontohantering, hantering av förändringar (exempelvis vid byte av elleverantör, flytt, skilsmässa och dödsfall).

Mikroproducenter säljer oftast överskottseln till sin elleverantör och det är vanligt att elleverantören kräver att producenten ska ansöka om UG. Det finns en mängd olika typer av avtal på marknaden och den ersättning som en enskild mikroproducent får från sin elleverantör vid försäljningen av UG varierar.

Energimyndigheten vill värna om de mindre producenterna och skapa förutsättningar för effektiv förvaltning. Det kan åstadkommas genom införande av en effektgräns på 43,5 kW. I och med tydlig reglering i lagen hindras elleverantörerna att i fortsättningen ställa krav på elproducenterna att ansöka om UG. En tydlig reglering ger vidare möjlighet att kunna dra sig ur de ingångna avtalen med ombud/elleverantör innan avtalens giltighetstid löpt ut. På det viset slipper mikroproducenter betala avgifter till myndigheten och eventuella ombud, från den stund som regelverket börjat gälla.

Idag står den ursprungsmärkta soletproduktionen för en promille av den totala elproduktionen i Sverige. Ärenden som rör solet utgör dock 97% av alla ansökningar i systemet. En effektgräns möjliggör att den administrativa hanteringen blir proportionerlig i förhållande till produktionen, både för myndigheten och den enskilda.

En effektgräns på 43,5 kW kommer att utesluta stora delar av soletproduktionen från systemet med ursprungsgarantier. De som även utesluts av en effektgräns kan vara mindre vatten- och vindkraftverk. En effektgräns påverkar dock inte möjligheten att sälja sin överskottsel eftersom det idag är hela 70% av anläggningarna som inte erhåller ursprungsgarantier och trots det kan sälja sin överskottsel. Eftersom UG ger ett begränsat ekonomiskt värde för anläggningar under 43,5 kW så borde det inte heller påverka investeringsviljan nämnvärt.

Ändrade förutsättningar kan göra det möjligt att återansluta mikroproducenter

Om några år kan det finnas andra förutsättningar som gör det möjligt att ta med mikroproduktionen i systemet utan att ge producenterna en orimlig administrativ börda eller äventyra systemets effektivitet. Införandet av elmarknadshubben skulle kunna skapa förutsättningar för en förenklad administration av UG i och med att mätvärden och anläggningsuppgifter skulle kunna hämtas med högre grad av automatik jämfört med situationen idag.

Övrigt att beakta

Energimyndigheten föreslår att standarden EECS ska gälla för alla UG som avser produktion efter den 30 juni 2021. Administrationen skulle förenklas avsevärt om myndigheten i samband med övergången till EECS, kunde begära att endast de som idag har tilldelning av nationella UG och vill övergå till EECS-UG behöver göra en aktiv handling. Tilldelningen för dem som inte vill övergå till EECS skulle kunna återkallas per automatik. De redan fattade förvaltningsbesluten om att tilldelas nationella UG ska kunna dras tillbaka på ett rättssäkert sätt.

Det kan behöva införas något slag av övergångsregel för en period då båda typerna av UG får användas. Förslagsvis bör nationella UG som har utfärdats till och med juli 2021 inte få användas alls efter 31 mars 2022, och då inte för något beräkningsår senare än 2021.

Lösningar i hemställen kräver anpassningar av Energimyndighets IT-system. De anläggningar vars effekt inte överstiger 43,5 kW kommer att behöva tas bort från systemet. Då de är relativt många, uppemot 14 000 idag, behövs ett effektivt sätt att göra detta på. Även lösningen med särskilda ursprungsgarantier kräver större ändringar i myndighetens IT-stöd.

För att kunna säkerställa implementering i fas med den internationella utvecklingen och kraven i REDII, behöver Energimyndigheten i samarbete med Regeringskansliet planera för en effektiv process framåt innan den 30 juni 2020.

Energimyndighetens kompletterande skrivelse om ändring av reglering gällande kontoföring av ursprungsgarantier.

Kompletterande skrivelse om ändring av reglering gällande kontoföring av ursprungsgarantier

Energimyndigheten hemställer

Energimyndigheten återkommer i föreliggande hemställan med preciseringar av de justerade avgiftsnivåer och avgiftsstruktur som myndigheten hemställde om den 18 mars 2020 (diarienummer 2020-5315).

Sammanfattning

Energimyndigheten preciserar härmed förslag i hemställan från den 18 mars 2020 avseende myndighetens kontoföring för ursprungsgarantier. Energimyndigheten föreslår att:

- alla avgifter görs enhetliga för alla förekommande typer av ursprungsgarantier oavsett energibärare,
- utfärdandavgiften sänks från 0,09 till 0,07 för varje ursprungsgaranti som myndigheten har utfärdat och som kan överföras till en annan EU-medlemsstat,
- utfärdandavgiften höjs från 0,035 till 0,07 kronor för varje annan ursprungsgaranti som myndigheten har utfärdat,
- årsavgift för ett konto införs på 200 kronor för alla producenter och
- nya avgifterna och avgiftsnivåer införs från den dag artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018, om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (det omarbetade förnybartdirektivet), implementeras i svensk lagstiftning för ursprungsgarantier

Ändringsförslaget innebär att kontoavgifter för traders och elleverantörer samt avgifter för export och import av ursprungsgarantier (UG) kommer att vara desamma som idag.

Bakgrund

Avgiftsfinansiering har varit grundprincipen för hantering och administration av ursprungsgarantiregister sedan start. Energimyndigheten har inte tagit ut en avgift från kontohavaren hittills men bedömer att det framöver kommer behövas för att hantera ökade administrativa kostnader.

Myndighetens kostnader för att hantera UG-verksamhet har under de två senaste åren stigit i takt med det kraftigt ökande antalet mikroproduktionsanläggningar i systemet. Dessutom kommer kostnaderna för kontoföringsverksamheten inom de närmaste åren att öka ytterligare. Detta som följd av att artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet behöver implementeras samt att ett nytt, modernt kontoföringsregister behöver utvecklas. De avgiftsnivåer som föreslås syftar till att över tid balansera intäkter och kostnader för Energimyndighetens kontoföringsverksamhet för ursprungsgarantier.

Idag betalar innehavare av en produktionsanläggning inte någon kontoavgift så länge anläggningen bara tilldelas nationella UG. Artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet innebär att de nationella och de internationellt överförbara ursprungsgarantierna kommer att hanteras likvärdigt i kontoföringen och ger därmed upphov till samma administrativa kostnad.

Av den anledningen anser Energimyndigheten att kontoavgiften bör vara densamma för nationella UG och internationella UG s.k. EECS (European Energy Certificate System). De föreslagna avgifterna innebär att samtliga kontohavare därmed bidrar till att möta de ökade administrativa kostnaderna för arbetet med registerföring samt handläggning av ansökningar för godkännande för tilldelning av UG.

Med dagens avgiftsstruktur påverkas intäkterna främst av hur mycket av den elen som produceras i Sverige som tilldelas UG. Även antalet UG som överförs från en annan EU-medlemsstat påverkar intäkterna. Kostnaderna påverkas av förvaltnings- och utvecklingskostnader för kontoföringssystemet, samt hantering av kontoregistret och handläggning av ansökningar för godkännande för tilldelning av UG. Med de avgiftsnivåer som föreslås strävar Energimyndigheten efter att kostnaderna för registret ska motsvaras av intäkterna så att systemet för hantering av ursprungsgarantier bär sig självt, varken mer eller mindre.

Energimyndighetens förslag

Mot bakgrund av vad som redovisats ovan föreslår Energimyndigheten följande ändringar:

- att alla avgifter görs enhetliga för alla förekommande typer av ursprungsgarantier oavsett energibärare.
- att utfärdandeavgiften sänks från 0,09 till 0,07 för varje ursprungsgaranti som myndigheten har utfärdat och som kan överföras till en annan EU-medlemsstat och att utfärdandeavgiften höjs från 0,035 till 0,07 kronor för varje annan ursprungsgaranti som myndigheten har utfärdat. Enhetlig utfärdandeavgift oavsett om producenten väljer svenska eller internationella ursprungsgarantier och för alla förekommande typer av ursprungsgarantier oavsett energibärare.

- att årsavgift för ett konto införs på 200 kronor för alla producenter. Enhetlig årsavgift oavsett om producenten väljer svenska eller internationella ursprungsgarantier. Årsavgiften tas ut i början av varje år och i de fall kontot öppnas under året tas årsavgiften ut i samband med att kontot öppnas.

Energimyndigheten vill framhålla att det är lämpligt att ändrad avgiftsstruktur och föreslagna nivåer införs från den dag då artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet implementeras i den svenska lagstiftningen för ursprungsgarantier. Detta för att förhindra obalans mellan kostnader och intäkter i och med att det nya regelverket innebär ökade kostnader avseende administration och IT-system.

Notera att den framtida utvecklingen för UG, och vilka beslut som fattas, kommer att påverka kontoföringsverksamheten och dess intäkter och kostnader. Med anledning av systemets utveckling kommer Energimyndigheten sannolikt att behöva föreslå nya ändringar inom tre–fem år.

Konsekvenser

Dagens avgiftsnivåer och nuvarande avgiftskonstruktion kommer inte att täcka framtida hanteringskostnader och kommande behov med ett nytt register. Genom att föreslå en fast årlig kontoavgift för samtliga innehavare av UG-konton samt en höjd utfärdandeavgift för svenska ursprungsgarantier skapas förutsättningar för att få en balans mellan intäkter och kostnader.

Dessa förändringar för med sig både positiva och negativa konsekvenser för producenter av el och för internationell handel. I vilken grad avgiftsnivåerna påverkar de producenter som kommer inkluderas i det kommande systemet för ursprungsgarantier för gas, värme och kyla är idag svårt att bedöma. Effekterna beror bland annat på vilka prisnivåer som kommer att gälla för deras ursprungsgarantier samt deras intresse för användning av ursprungsgarantier.

Utfärdandeavgiftens påverkan på producenter

Producenter med större produktionsvolymen påverkas främst av utfärdandeavgiften och då avgifter höjs för svenska UG och sänks för internationellt överförbara UG påverkas producenterna olika. För en producent med svenska UG ökar kostnaden med 0,035 kronor per utfärdad ursprungsgaranti. Kostnadsökningen utgör cirka 2 procent av priset på ursprungsgarantier. För producenter med internationellt överförbara UG ger förslaget en kostnadsminskning på cirka 1 procent av priset på ursprungsgarantier.

Enhetlig utfärdandeavgift för svenska och internationellt överförbara UG kommer att förbättra möjligheterna till försäljning av UG på en större marknad. Då avgifterna är identiska behöver producenten inte begränsa sig

till den svenska marknaden för ursprungsgarantier av kostnadsskäl. Detta bedöms ge positiva effekter för berörda producenter. Bilaga 4

Årsavgiftens påverkan på mikroproducenter

Det är främst mikroproducenternas intjäningsförmåga från ursprungsgarantier som kommer att påverkas av införande av årlig kontoavgift för producenter. Producenter med enbart en eller få anläggningar med låg elproduktionsvolym förväntas få kostnader som överstiger intäkterna från försäljningen av UG. Den elproduktionsvolym som påverkas utgör idag cirka 2 promille av den totala mängd UG som tilldelas under ett år. Även dess påverkan på UG-marknaden bedöms vara marginell. Däremot utgör den andel som får försämrade intjäningsförmåga från UG en relativt stor andel av den solel som idag tilldelas ursprungsgarantier. Detta kan komma att minska utbudet på svenska UG från solel. Eftersom ursprungsgarantier ger ett begränsat ekonomiskt värde bedöms dock avgiftsinförande inte påverka investeringsviljan.

En årsavgift påverkar dock inte möjligheten att sälja överskottsel från mindre elproduktionsanläggningar eftersom det idag är hela 70 procent av anläggningarna som inte erhåller UG och trots det säljer sin överskottsel.

Internationell handel

Avgiftsnivån för utfärdande bör inte ligga på nivåer som är anmärkningsvärt högre eller lägre än nivåer i andra länder. En stor del av UG handlas internationellt. Det är därför eftersträvansvärt att svenska avgiftsnivåer inte motverkar internationell handel och försämrar konkurrenskraft genom avvikande nivåer. Den utfärdandeavgift som föreslås ligger något lägre än genomsnittet i Europa.